

В АРХІВІВ

ВУЧК

ГПУ

НКВД

КГБ

№ 2 (37)

Науковий і документальний журнал

КИЇВ – ХАРКІВ
2011 р.

ББК 67.9

3 11

3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ № 2 (37) 2011 р.

Науковий і документальний журнал

Видається з серпня 1994 р. Виходить двічі на рік.

Засновник:

Головна редакційна колегія науково-документальної

серії книг «Реабілітовані історією»;

Відділ по розробці архівів ВУНК–ДПУ–НКВС–КДБ.

Співзасновники:

Національна академія наук України;

Інститут історії України НАН України;

Служба безпеки України;

Державна архівна служба України;

Національна спілка краєзнавців України.

Редакційна колегія:

Олександр Рубльов — головний редактор,

Сергій Кокін — перший заступник головного редактора,

Олег Бажан — заступник головного редактора,

Геннадій Боряк — заступник головного редактора,

Роман Подкур — відповідальний секретар,

Валерій Васильєв, Олександр Лошицький,

Ігор Верба, Наталія Маковська,

Семен Глузман, Руслан Пиріг,

Василь Даниленко, Олександр Реєнт,

Олександр Іщук, Володимир Репринцев,

Станіслав Кульчицький, Петро Тронько,

Володимир Лозицький, Юрій Шаповал.



**ЦЕ ВИДАННЯ ЗДІЙСНЕНО ЗА ФІНАНСОВОЮ
SPONSORED BY THE INTERNATIONAL
ТА ЕКСПЕРТНОЇ ПІДТРИМКИ
RENAISSANCE FOUNDATION
МІЖНАРОДНОГО ФОНДУ "ВІДРОДЖЕННЯ"**

Журнал внесено Вищою атестаційною комісією України
до переліку наукових фахових видань з історичних наук
(«Бюлетень ВАК України», 1999, № 5; 2010, № 4).

Усі права застережені. Журнал зареєстровано
у Міністерстві у справах преси та інформації України в квітні 1993 р.

Свідоцтво про державну реєстрацію КП № 1045.

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, назв на авторах.

Редакція залишає за собою право на літературне редагування матеріалів.

3 архівів ВУЧК–ГПУ–НКВД–КГБ № 2 (37) 2011 р. /

3 11

Харків: Права людини, 2011. – 312 с.

ББК 67.9

ISBN 978-617-587-078-5

© Головна редакційна колегія
науково-документальної серії книг
«Реабілітовані історією», 2011

ЗМІСТ

З ІСТОРІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

Бажан О. Суспільні настрої в Українській РСР у перші дні Великої Вітчизняної війни (за документами Галузевого державного архіву Служби безпеки України) 7

Ільницький В. Створення та діяльність у західних областях УРСР радянських парамілітарних формувань (1944–1954 рр.) 47

ДЕРЖАВНИЙ ТЕРОР РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ

Островская И. Под грифом «секретно» (к истории Севастопольского концентрационного исправительно-трудового лагеря для «контрреволюционных элементов» в 1921 г.) 83

Василенко В. Південна група військ УНР у підготовці антибільшовицького повстання в Україні (1921 р.) 94

Онацький М. Експропріація майна та власності приватних підприємців Харкова в умовах згорання непу 126

З ІСТОРІЇ СПЕЦСЛУЖБ

Окіпнюк В. Штатна структура і персональний склад прокурорського нагляду за органами державної безпеки радянської України в 1920–1930-х рр. 137

ОСОБА У КОНТЕКСТІ ІСТОРІЇ

Боровик М. Секретар Ради революційних повстанців України (махновців) Петро Рибін: портрет анархіста 184

Вронська Т., Лясковська С. Кар'єра І. Битневського в контексті історії спецслужб радянської України 207

Петренко О. Буденність насилля: долі вчительок-східнячок у Західній Україні в післявоєнний період 236

ВЛАДА І ЦЕРКВА

Бережко К. Переслідування свідків Єгови в післявоєнний період (1945–1951 рр.) 255

ІСТОРІОГРАФІЧНІ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВЧІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Смірнова В. Колекція документів з архіву члена ОУН А. Михалевича: перші результати історико-археографічного опрацювання 266

IN MEMORIAM

Шаповал Ю. Пам'яті Петра Кулаковського (1940–2011 рр.) 292

КНИЖКОВА ПОЛИЦЯ 299

ДО ВІДОМА АВТОРІВ 311

CONTENT

THE HISTORY OF WORLD WAR II

Bazhan O. The public opinions in UkSSR at the beginning of Great Patriotic War (based on documents of Branch archive of Security service of Ukraine). 7

Il'nyts'kyi V. The formation and activities of soviet paramilitary formations in the western region USSR (1944–1954) 47

STATE TERROR OF THE SOVIET ERA

Ostrovskaya I. Classified as «secret»... (the history of Sevastopol concentration labor camp for «counter-revolutionary elements» in 1921) 83

Vasilenko V. Southern Group of Forces in the preparation of the UPR anti-Bolshevik uprising in Ukraine (1921). 94

Onats'kyi M. Expropriation of property and property of sole proprietors of Kharkiv in the conditions of rolling up of new economic policy. 126

THE HISTORY OF SECRET SERVICES

Okipniuk V. Manpower structure and manning of prosecutor's Soviet Ukraine supervision for state security authorities in 1920–1930 years. 137

THE PERSON IN HISTORICAL CONTEXT

Borovyk M. The Secretary of the Council of Revolutionary Insurgents of the Ukraine (Makhnovists) P. Rybin: the portrait of anarchist 184

Vronska T., Lyaskovska S. Isidor Bitnevskyi's career within the scope of the history of the Soviet secret services of Ukraine 207

Petrenko E. The ordinariness of violence: the destinies of female teachers from Eastern Ukraine in post-war Western Ukraine 236

THE AUTHORITY AND THE CHURCH

Berezhko K. Pursuit of Jehovah's Witnesses in a Post-War Period (1945–1951) 255

HISTORIOGRAPHICAL AND SOURCES OF RESEARCH

Smirnova V. Collection of documents from private archive of OUN member Andriy Myhaylevych: the first results of historical and textual analysis 266

IN MEMORIAM

Shapoval Yu. In memory of Peter Kulakovskogo (1940–2011) 292

BOOKSHELF 299

INFORMATION FOR AUTHORS 311

З ІСТОРІЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

*Олег БАЖАН**

Суспільні настрої в Українській РСР у перші дні Великої Вітчизняної війни (за документами Галузевого державного архіву Служби безпеки України)

У документах Галузевого державного архіву Служби безпеки України, що публікуються нижче, ідеться про зафіксовані співробітниками органів держбезпеки висловлювання представників різних соціальних та професійних груп у зв'язку з початком Великої Вітчизняної війни.

Ключові слова: суспільні настрої, органи державної безпеки, Велика Вітчизняна війна.

Попри 70-річну дистанцію, що відділяє нас від початку Великої Вітчизняної війни, значне зменшення учасників і очевидців трагічних подій 1941–1945 рр., в українському соціумі не вщухає інтерес до цього масштабного збройного зіткнення й людських доль у період воєнного протистояння між нацистсь-

* *Бажан Олег Григорович* — кандидат історичних наук, старший науковий співробітник Інституту історії України НАН України, старший науковий співробітник відділу по розробці архівів ВУНК–ДПУ–НКВС–КДБ.